

Мироненко Ю. С.

студент групи СП-41, ФСП, НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Чепульченко Т.О., к.ю.н., доц., ФСП, НТУУ «КПІ»

ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

Людина, як зазначав Т.Гоббс, є за природою істотою егоїстичною, що прагне задовольнити свої потреби. Аби уникнути війни «всіх проти всіх» та задовольнити потреби людей вони з давніх давен об'єднуються у суспільство. У суспільстві ж з людей та відносин між ними виникають певні системи – цілісні утворення, що складаються з певних елементів й виконують певні функції у суспільстві. З виникненням держави (й відокремленням апарату публічної влади) виникає потреба у відборі кадрів, що керуватимуть суспільством, соціальними групами. Складається система відносин у сфері завоювання, здійснення та утримання влади – політична система суспільства.

Як зазначає Скакун О.Ф., політична система суспільства - це впорядкована на засадах права система всіх політичних явищ, які функціонують й взаємодіють в суспільстві з метою завоювання, утримання або участі в політичній владі. [4, с. 68]

Політична система суспільства є цілісним утворенням, що складається з інституційної (політичні партії, громадські об'єднання, людина як носій політики), комунікативної (представлена механізмами та компонентами, що забезпечують зв'язок між інститутами), нормативно-регулятивної (норми та звичаї, що регулюють відносини людей у сфері політики) підсистем. Центральним компонентом політичної системи суспільства є держава, яка виступає в ролі політичної організації суспільства, виразника інтересів й волі всіх соціальних груп, при цьому зберігаючи й свій класовий характер. [3, с.99-100]

Із проголошенням незалежності в Україні почалося формування нової політичної системи. Існуюча до цього радянська політична система поступово зазнавала трансформації й перетворювалася вже на політичну систему українського суспільства, яке не було готове до різких змін.

Однією з особливостей реформування політичної системи стало виникнення інституту президента, який раніше був відсутній. Президент визначався як гарант територіальної цілісності й суверенітету України. В перші роки незалежності, коли політичні й суспільні кола обговорювали проект майбутньої Конституції держави, спостерігалися протиріччя між президентом, який прагнув здобути собі більших повноважень й підкорити виконавчу гілку влади, й парламентом, який прагнув залишити свій вплив на виконавчу владу. В свою чергу, й представники виконавчої гілки влади прагнули збільшити свої повноваження. Протистояння між гілками влади завершилося політичною кризою 1993-1994 років й достроковими виборами президента й парламенту України. У 1996 році політичні кола досягли певного компромісу у розподілі влади й прийняли Конституцію України, в якій були закріплені основи суспільного ладу, повноваження органів влади, основні принципи та засади існування нової політичної системи.

На відміну від радянської, політичній системі України притаманна багатопартійна система, заснована на принципах плюралізму та демократизму, підкорення волі більшості з повагою до волі меншості. Вже в останні роки існування Радянського Союзу в Україні виникають перші політичні партії та рухи («Народний Рух»), а після проголошення незалежності України їх кількість поступово збільшується. З метою правового регулювання діяльності політичних партій та об'єднань громадян Верховна Рада України приймає Закони України «Про політичні партії» та «Про об'єднання громадян». [1, 6]

На жаль, нині політична система України залишає бажати кращого. В Україні не сформувалася якісна система взаємодії держави й суспільства, відсутнє сформоване громадянське суспільство, існують певні проблеми у функціонуванні партійної системи. Як зазначає більшість політологів, нині в Україні більшого поширення набули партії лідерського типу, ніж партії, що спиралася б на певні соціальні групи та ідеї. В результаті при формуванні законодавчого корпусу ми спостерігаємо не боротьбу ідеологій, а боротьбу певних політичних лідерів між собою.

Ще однією проблемою функціонування політичної системи суспільства є відсутність лідера. На жаль, й нині на політичній арені не з'явилася особа, підтримка якої б була в усіх регіонах країни. Замість цього ми постійно спостерігаємо боротьбу кількох політичних лідерів між собою, що дестабілізує загальну політичну ситуацію в країні.

Зберігається необхідність громадського контролю за органами державної влади та органами місцевого самоврядування. Нині Конституція України не передбачає права законодавчої ініціативи для народу, громадських організацій, територіальних громад. [5]

Отже, існує реальна потреба в реформуванні політичної системи суспільства. На нашу думку, вона повинна полягати в наступному: скасування недоторканності народних депутатів та вищих посадових осіб; перехід до імперативного мандату, можливість відкликання посадовців й депутатів зі своїх посад; запровадження інституту договору у відносини посадовців та народних депутатів із суспільством та виборцями, за невиконання умов якого особа нестиме політичну відповідальність; створення системи незалежних засобів масової інформації; запровадження права законодавчої ініціативи для уповноважених представників територіальних громад; створення системи громадського контролю за діяльністю органів державної влади й місцевого самоврядування, залучення до вирішення питань органами державної влади та місцевого самоврядування трудових колективів та профспілок.

Важко не погодитися з думкою Іванова М.С., що при реформуванні політичної системи суспільства необхідними є заходи з удосконалення політичної свідомості громадян. Він зазначає, що будь-яка форма правління (чи президентська, чи парламентська, чи змішана) не буде в повній мірі відповідати потребам суспільства, якщо в людей буде відсутня політична свідомість, почуття відповідальності за власний вибір, долю країни. [2] Саме народ формує законодавчий корпус, обирає із запропонованих кандидатур ті, що представлятимуть його інтереси в наступні роки. Отже, будь-яка реформа політичної системи не матиме сенса без вдосконалення політичної свідомості самого суспільства, формування системи цінностей, навколо яких й повинні

об'єднуватися особи та соціальні групи. Саме наше суспільство повинно бути зацікавлене у вдосконаленні політичної системи суспільства. Тільки тоді конституційні та політичні реформи будуть реально втілені у життя.

Використані джерела:

1. Конституція України
2. Іванов М.С. Проблеми удосконалення політичної системи України в контексті формування нової політичної культури громадян. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/politics/2005/44-31-12.pdf>
3. Піча В.М., Хома Н.М. Політологія: Підручник для студентів вищих закладів освіти. – 5-те вид., виправ. і допов. – Львів: «Магнолія 2006», 2009. – 304 с.
4. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: Підручник. – Харків, Консум, 2008. – 656 с.
5. Інтернет-джерело: http://old.niss.gov.ua/book/eks_d2007/Exp2007_1.pdf
6. Інтернет-джерело: http://studopedia.net/14_94085_politichna-sistema-ukraini-ta-problemi-ii-udoskonalennya.html